

RZYMIANIE WOJUJĄ, ZDOBYWAJĄ ŚWIAT, MAJĄ
WIELKĄ ARMİĘ Z WOJNĄ ZA PAN BRAT! (KL. V)
O TYM, JAK W POLSCE
PRZED WIELOMA LATY WALCZYŁ HUSARZ –
JEŹDZIEC PANCERNY, SKRZYDLATY! (KL. VI)

JULIA
MIŚKOWICZ

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii dla szkoły podstawowej

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – mgr Beata Falkowska
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
dr Anna Araucz
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł zajęć/lekcji

Rzymianie wojują, zdobywają świat, mają wielką armię z wojną za pan brat! (kl. V)

O tym, jak w Polsce przed wieloma laty walczył husarz – jeździec pancerny, skrzydlaty! (kl. VI)

Cele ogólne

- poznanie ekspansji Rzymu (kl. V);
- poznanie wojen Rzeczypospolitej w XVII wieku (kl. VI).

Cele operacyjne

Uczeń w klasie V:

- opowiada o podbojach rzymskich oraz organizacji armii, podziale Imperium Rzymskiego na prowincje i romanizacji prowincji;
- zna terminy: *cesarstwo, legiony, prowincje, namiestnicy, romanizacja*.

Uczeń w klasie VI:

- wyjaśnia główne przyczyny, przebieg i skutki wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Turcją, Szwecją i Kozakami;
- omawia najważniejsze bitwy z Moskwą, ze Szwecją oraz wie kiedy i gdzie odbyły się najważniejsze bitwy tych wojen;
- zna postacie Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Stefana Czarnieckiego, Jana Zamojskiego, Jana Sobieskiego, Stanisława Koniecpolskiego;
- zna terminy: *piechota wybraniecka, hetman, kanclerz, dymitriada, husaria, rozejm, Kreml, admirał, galeon, cło, pospolite ruszenie, regimentarz, wojna podjazdowa, Kozacy, rejestr kozacki, ataman, Zaporozże, Dzikie Pola, chan, imperium osmańskie, sułtan, jasyr, janczarzy, wezyr, Liga Święta*.

Uczeń ze SPE w klasie V:

- opowiada o podbojach rzymskich i organizacji armii;
- zna terminy: *cesarstwo, legiony*.

Uczeń ze SPE w klasie VI:

- wyjaśnia główne przyczyny, przebieg i skutki wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Turcją, Szwecją i Kozakami;
- zna postacie Stanisława Żółkiewskiego, Stefana Czarnieckiego, Jana Zamojskiego, Jana Sobieskiego;
- zna terminy: *piechota wybraniecka, hetman, kanclerz, husaria, rozejm, pospolite ruszenie, wojna podjazdowa, Kozacy, chan, sułtan, jasyr, janczarzy, wezyr, Liga Święta*.

Metody/techniki/formy pracy

projekt, inscenizacja, mapa mentalna, praca z mapą, praca w grupach, praca z komputerem.

Środki dydaktyczne

podręcznik/źródło historyczne, atlas historyczny, Internet, mapa konturowa podbojów rzymskich (ksero dla każdego ucznia) www.preceden.com/timelines.

Opis przebiegu zajęć/lekcji

1. Nauczyciel rozdaje uczniom klasy V przygotowane przez siebie mapy konturowe świata starożytnego z zaznaczonymi miejscami: Rzym, Ateny, inne ważniejsze ośrodki. Poleca uczniom wklejenie ich w zeszyty w taki sposób, by dookoła mapy można było umieścić notatki. Uczniowie, analizując mapę w atlasie i korzystając z tekstu z podręcznika/tekstu źródłowego, uzupełniają mapę konturową, zaznaczając podboje Rzymian. Nauczyciel przypomina uczniom o legendzie. W wolnym miejscu uczniowie wpisują notatki, ważne informacje, daty, postacie itd. Uczniowie pracują indywidualnie, w ciszy.
2. Klasa VI rozpoczyna pracę nad projektem „Wiek XVII – wiek wojen”. Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy. Każdej z grup zostaje przydzielony fragment historii wojen – Moskwa, Szwecja, Turcja, Kozacy. Zadaniem grup będzie sporządzenie własnego opracowania historycznego na w/w temat. Grupy wybierają liderów, przydzielają zadania, sprawdzają dostępne źródła. Opracowują schemat swojej pracy. Może ona przybrać formę plakatu, lapbooka lub prezentacji multimedialnej. Grupy mają czas określony przez nauczyciela – co najmniej dwie lekcje historii. Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela tworzą w aplikacji www.preceden.com/timelines/ oś czasu XVII w. Na koniec następuje samoocena, ocena koleżeńska oraz ocena sumująca nauczyciela.
3. Klasa V omawia podboje rzymskie – uczniowie w parach weryfikują swoje wiadomości. Nauczyciel dokonuje oceny: najpierw informacji zwrotnej, później sumującej. W domu klasa VI pracuje nad przydzielonymi w grupie zadaniami, a klasa V pisze list w imieniu żołnierza rzymskiego z pola wybranej przez ucznia bitwy.

Komentarz metodyczny

1. Nauczyciel nie musi stosować podręcznika – może przygotować źródło historyczne.
2. Dla **uczniów ze SPE** nauczyciel przygotowuje kilka podstawowych pytań, na które uczeń powinien znaleźć odpowiedź, czytając materiał (większa ilość czasu). W czasie odpowiedzi ustnych dyskretnie wspomaga ucznia ze specjalnymi potrzebami, daje więcej czasu na przypomnienie, wydobywanie z pamięci nazw, terminów oraz dyskretnie naprowadza. Nauczyciel stosuje techniki skojarzeniowe ułatwiające zapamiętywanie, wprowadza dodatkowe środki dydaktyczne, np. ilustracje, plansze, uproszczone mapki. Często

podchodzi do ucznia w trakcie samodzielnej pracy, w celu udzielania dodatkowej pomocy lub wyjaśnień. Nauczyciel premiuje samodzielność wykonania pracy. Stosuje inną formę oceny, np. pochwałę, naklejkę, ułatwienie zdobycia sprawności (opis w programie). Nauczyciel dzieli swoją uwagę między dwie klasy, wspierając uczniów ze SPE, udzielając wskazówek wszystkim. Klasy łączone wymagają od niego koncentracji przez cały czas trwania lekcji – 45 minut.

3. Projekt klasy VI powinien być precyzyjnie rozpisany, uczniowie muszą wiedzieć, czego dokładnie nauczyciel od nich oczekuje, za co będzie ocena itp. – unikniemy wtedy pytań o podstawowe informacje. Uczniowie klasy V dopiero rozpoczynają swoją przygodę z mapą historyczną, dlatego należy dać im dużo czasu oraz okazać pomoc.
4. Kształcone kompetencje:
 - **w zakresie umiejętności uczenia się** – zarządzanie własnym czasem, rozwiązywanie problemów, zdobywanie, przetwarzanie, ocenianie i przyswajanie nowych informacji;
 - **obywatelskie** – świadomość i rozumienie tożsamości kulturowej własnego kraju w interakcji z innymi kulturami oraz umiejętność zobaczenia i zrozumienia różnych punktów widzenia.